

Dedikodular ve Gazetemiz

**Her kötü niyetli kimselere
ilk ve son cevabımız budur**

Yazan: Kemal SÜLKER

Her topluluk arasında olduğu gibi işçi ve sendikalar arasında da dedikodu düşkünlere rastlamakta yız. Ötedenberi türlü sebeplerle çeşitli dedikodularla karşılaştık. Bu arada bir Amerikalı sendikacının raporu hakkında neşredilen iki yazı üzerine dedikodu gazetesi faaliyetini arttırdı. Kulaktan kulağa iftiralar savruldu. Bir gazetede çıkan bir fıkra, bazı şahısların elinde bir silâh olarak kullanılmak istendi. Bizimle alakası asla mevcut olmayan ve kimi kasdettiğini bilmediğimiz o İthamkâr yazının muhatabı gûya bizmişiz gibi davrandılar. O yazının muharriri ile arkadaşlık etmekte olduğumuzu görmemizden geldiler. Bizi çürütmek, yıpratmak veya kendi şahsî menfaatlerinin âleti yapmak sevdasına düşenler bir iftiranın mutlaka galebe

ilk nüshamızda da belirttiğimiz gibi «İşçi Hakkı» işçiden yanadır ve bir sınıf olarak sadece işçileri müdafaa edecektir. Çünkü iş verenler, müdafaaya muhtaç durumda değildirler. Bu yüzden bize türlü isnadlarda bulunanlara son sözümüz şudur:

Hiçbir mahkûmiyeti olmayan vatanperver, milliyetperver, inkılâpçı Türkleriz. İşçi sınıfının emrindeyiz. Ne komünist propagandacısı, ne emperyalist uşağı, ne de şu veya bu devletin ajanıyız. Türk olarak doğduk, Türk milletinin refahını sağlamağa çalışarak öleceğiz.

Bundan ötesi lâfûgüzaftır. Bu süntunları şahsımız için kullandığımızdan üzülmüyor ve okurlarımızdan özür diliyoruz.

Sendikalar Birliği üyelerinden bir arkadaş geçenlerde bize 13 Eylül 951 tarihli Kudret gazetesinde İsmail Aras imzasıyla neşredilen bir yazıyı gösterdi.

«Sizi komünistlikle itham ediyorlar. Cevap vermediginize göre bu isnadı kabul etmiş olmuyor musunuz?» diye sordu. O yazıyı o dakikaya kadar görmemiş ve okumamıştık. Zihinlerde beliren bir tereddüdü izale etmek için ilk ve son defa olarak bu dedikodular ve bu isnadlar üzerinde durmak istedik.

Kudret gazetesinde çıkan o dört aylık yazıda bir Amerikan sendikacısının raporunu tenkid eden yazılar yüzünden «İşçi Hakkı»nın bilerek veya bilmiyerek komünizme âlet olduğu iddia ediliyor ve o yazı Rusların ekmeğine yağ sürmek şeklinde gösteriliyor.

Hemen belirteyim ki bu satırların muharriri, bilerek veya bilmiyerek yabarcı bir devletin siyasetine âlet olmayacak şuurlu ve uyanık bir Türk vatandaşı ve bir Türk fikir işçisidir. Kulaktan dolma bilgiye değil, ilmin ışığı ve realitelerin aydınlığı altında olayları görmek ve anlamak için bilgisini arttırmağa çalışır. Vatanperver, milliyetçi ve inkılâpçidir. Ne komünist propagandacısı, ne de Rus uşağıdır. Yazılarımızda bazı kanunların aksaklığını belirtiyor, işçilerin ızdırabına tercüman oluyor, bazı tenkidlerde bulunuyorsak bu, memleketimizi, hürriyeti ve istiklâli için canımızı fedaya hazır olduğumuz güzel vatanımızı sevdiğimizdendir.

İstiyoruz ki memleketimizde sefalet içinde kıvranan, işsiz dolaşan, cahilliğin karanlığında yuvarlanan, istismar edilen tek vatandaş bulunmasın. Yurdumuzun her türlü istihsalı artsın, bu istihsal bereketi karşısında başkasına avuç açan kimselere rastlanmasın. Millet olarak refaha kavuşalım. Vatandaşlar, haris insanların servetlerini arttırmak bahasına sağlıklarını kaybetmesin, dün ya nimetlerine doymadan toprağa göçmesinler.

Maden ocaklarında çalıştırılan mahkûmlar ve hür işçilerimiz

**Değirmisaz Kömür İşçileri Sendikası Cezaevinin o
bölgeden kaldırılmasını istiyor ve sebeplerini açıklıyor**

Şahsî işlerde çalıştırılan mahkûmlar

Değirmisaz (Özel) — Garp Linyitleri İşletmeleri Değirmisaz Kömür İşletmeleri Sendikası şu hususları belirtmektedir:

Bu mntıkada beş yüz mevcutlu bir ceza evi bulunmaktadır ve mevcudiyetinin başlıca sebebini de, bu

(Devamı 4 te)

**Bir işçi mümessili işverenin
ücret indime teklifini
işçilere kabule çalışmış!**

On tütün işçisi bu yüzden işten çıkarıldı

Hacı Hasan Kozluca tütün deposunda çalışan işçilerden bir grup, gazetemize gelerek şu şikâyetle bulunmuşlardır:

«İşveren, piyasada iş ol-»

(Devamı 4 te)

Türkiye Tekel İşçileri Federasyonu teşkilî için İzmirde ilk adım atıldı

**Dört Tekel Sendikası bir birlik kurdu ve
diğer sendikalarla temasa karar verdi**

İzmir, (Özel) — Şehrimizde mevcut Tekel Sendikaları aralarında mühim bir toplantı yapmışlardır. Toplantıda Tekel Sendikalarının birleş-

tirilmesine ve Türkiye Tekel İşçileri Federasyonu teşkilî için teşebbüse geçilmesine karar verilmiştir. Şehrimizdeki dört Tekel Sendikasının

kurduğu birlik Yönetim Kuruluna dört sendikadan üyeler seçilmiştir. Birlik kardeş sendikalara bu husus-

(Devamı 4 te)

Yabancıticaret gemilerinde gemici ve ateşçiler bizdeki kadar ucuza çalıştırılmıyor

Deniz iş kanunu bir an evvel çıkarılmalıdır!

Türkiye Gemi Adamları Sendikası Başkanı Abdurrahman Benlioğlu, deniz işçilerimiz ve deniz iş kanunundan neler beklediği hakkında gazetemize şu beyanatta bulunmuştur:

«— Gemi adamlarının fikir işçisi olmakla beraber aynı zamanda beden işçisi vasfını da haiz olduklarını söylemekte hatâ yoktur. Filhakika kaptan seyrüsefer esnasında ve limanda gemisini emniyet ve se-

lâmetle idare için düşündüklerini tatbik hususunda maiyetine emir ve direktifler vererek yalnız fikrini kullanan bir iş adamı gibi görünürse de denizde geminin mevkiini taşıyan için kerterizler, makine telgrafı ve sekotant kullanmalar ve pusula

(Devamı 3 te)

Gemi Sanayii İşçileri Sendikası ücretlere zam talebinde bulundu

**İşçiler, pahalılık karşısında
geçinemediklerini bildiriyor**

İstanbul Gemi Sanayii İşçileri Sendikası, üyeleri adına toplulukla iş ihtilâfı çıkarmağa karar vermiştir. Sendikadan bildirildiğine göre; işçiler bugünkü hayat şartları ve almakta oldukları ücret

yüzünden çok müşkül durumdadırlar. Fazla mesailer de kaldırıldığından geçim daha da güçleşmiştir. Esasen 949 yılı Haziran ayında bareme intibak için yapı-

(Devamı 3 te)

"Yeni Hamle,, ye uzun ömürler dileriz

Türkiye Tekstil ve Örne Sanayii İşçileri Sendikaları Federasyonu (Teksif) organı olmak üzere şimdilik 15 günde bir «Yeni Hamle» adında bir gazete neşrine başlanmıştır. Değerli yazılarıyla çıkan bu kardeş gazeteye uzun ömürler diler, okurlarımıza da tavsiye ederiz.

Üç hafta önce kış sezonu yapan lâstik fabrikaları

Topçularda Abdullah Binatlı Lâstik Fabrikasında çalışan evki Tenekeci, iş verenin kış sezonuna üç hafta önce başladığını, bu yüzden üç haftalık yevmiyelerini alamadıklarını bildirmektedir. Bu işçi, işyönetmelik hükümlerine aykırı hareket eden fabrika sahibinin Bölge Çalışma Müdürlüğüne mahkemeye verilmesi gerektiğini söylemekte ve bölgenin bu hususta hiçbir teşebbüse geçmediğini belirtmektedir. Alâkalıların nazarı dikkatini celbederiz.

DARILMACA YOK

İki keşif ve bir teşebbüs

Bir Alman bilgini Gazhane dumanlarından petrol yapmış, heykelini dikiyorlar. Bir İngiliz plâstikten şimendifer tekerleği yapmış, olmuş millî kahraman. Bir Amerikalı naylonun amca çocuğundan yanmaz, eskimez, su geçmez elbise yapmış; olmuş milyoner. Bize gelince; 952 ye iki mühim keşifle girdik de yaprak bile kimildamıyor: Kimya sanayiini altüst eden bir kâşifimizin neredeyse kafasını uçuracağız. Salıyangozdan süt istihsal ediyoruz. İnekler çatlasın patlasın!

Verem haftasının sonunda Tekel Bakanı işçilere müjdeliyor: Fazla mesaiye devam. Yahu diyor

(Devamı 3 te)

Şimşek

Bize göre:**Kalifiye işçi ve iş ehliyeti**

Münip Koçoğlu

Bir memlekette sermaye hareketleri istikrar bulmamışsa, bir memlekette oturaklı sanayi sermayesi kurulamamışsa, sermaye hareketleri iş ehliyetini haiz olmaktan uzaksa, kalifiye işçinin mânası olur mu?

Bizde sermaye hareketleri kay paktır, zayıftır, şahsıdır, yüksek kârcıdır. Bir kısmı rekabeti kundakçılık, birleşmeyi tuzakçılık sayar. Bugün müteahhit, yarın ihracatçıdır. Akşam pamukçu ertesi gün bakarsınız asfaltçı. Fabrikayı satmış tarla alır, tütün tarlalarını satar kenevir fabrikası kurar. Kendisine muayyen bir iş sahası tesis edemediği ve tuttuğu sahada ısrarla ve bilgiyle çalışmayı göze alamadığı için kapkaçır.

Evlâdiyelik diyebileceğimiz sanayi tesisleri bizde parmakla gösterilir. Halbuki ve bilhassa sanayi sermayesi oturaklı ve uzun vâdeli olmayı âmidir. Böyle olmadığı için de anarşik bir bünyesi, mütereddit ve dar bir görüş zaviyesi vardır. Bu yüzden umumi bir tarafa mevzî ve ârızî en ufak sarsıntılarda gümbür diye yıkılır, böyle olmasa bile ticaret sermayesinin tahakküm ve heveslerinde macera arar, mütemadiyen tekerlenir, homurdanır. Bizde böyledir. Diğer sanayi memleketlerinde milli ekonomiyi tâyin eden unsur sanayi sermayesidir ve bu sermaye lüzumlu bulunduğu ticaret sermayesini bir yardımcı olarak kullanır ve ona istikamet verir, ondan kredilenir ve onu garantiler. Bizde ise bunun tamamıyla aksi vardır.

Sanayicinin modern ekonomiye intibak etmesi şarttır. Bizde bakkallıktan fabrikacılığa, rantiyeden şantiyeye, müteahhitlikten sanayiciliğe intikal edecek olan yalnız sermaye olmuyor. Sermayedar olan bakkal veya müteahhit sarı defteriyle şantiyenin veya işletmenin başına oturuyor. Karpuz sergisi veya pamuk tarlası idare eder gibi makineyi, makine tekniğini ve bu tekniğin bilhassa mühim olan ticaret kolunu idare etmeye kalkıyor. Müessese geçekonduluktan, sermaye anlayışsızlıktan başlı boş, karışık ve başarısız bir hale geliyor.

Dükândan yazıhaneye, atölyeden fabrikaya, dar pazardan geniş pazarlara yönelmek istidadında bulunan sermaye şahsılıktan kurtularak gayri şahsiliğe, şirketleşmelere, toplanmaya, kuvvetlenmeye, uzun vâdeye ve modern bilgi ile silâhlanmaya mecburdur.

Ve yine bu yüzdendir ki bizdeki «kâr norması» başka memleketlerle mukayese kabul etmeyecek kadar yüksektir. Sermaye veya mâmulünü iş hacmini genişletmek, ciro kabiliyetini arttırmak için değil de «bir seferde olan olsun» zihniyetiyle kullanır. İş yok dediği şey kârının yüzde

(Devamı 3 üncü sayfada)

Sendikaların doğuş sebepleri ve korporasyonlardan ayrılan bariz ve mühim vasıfları

- 2 -

YAZAN
Kemal KARPAZ
(Avukat)

On sekizinci asırda Fransa büyük inkişâbiyle hürriyete kavuşmuş, bu hürriyet yalnız Fransada kalmayıp diğer memleketlere de yayılmıştır. Bu inkişâbın siyasî kısımlarını bir tarafa bırakırsak, Fransız inkişâbı, büyük bir kısmı ile iktisadî emniyeti ve gelişmeyi korumak istemekteydi. Her şeyden evvel mülkiyet esasları teminat altına alınmak hedefi güdülmüş ve bunda muvaffak olunmuştur. Deniz ve kara ticaretinin artması yeni memleketlerin keşfi ve bunların iptidai madde zenginliklerine rağmen hiç endüstriye malik olmaları garbi Avrupa memleketlerini kütle halinde istihsale sevk etmiştir. Neticede büyük bir endüstri doğmuştur. Böylece de sendikayı meydana getirecek ana sebep vücut bulmuştur. Çünkü artık sermaye ile emek tefriki yapılmıştır. Teşebbüs fikri emek ve sermaye tefriki zarurî kılmış, birini uhdesinde bulduran şahısla diğerini uhdesinde bulduran şahıs ayrı ayrı ve modern mânada sınıf olarak tarih huzuruna çıkmıştır. Teşebbüs sahibi, maliyet fiyatıyla satış fiyatı arasında kabil olan en büyük farkı istihdaf eder. Bu durum karşısında işçi ücreti sosyal karakterini kaybedip mücerret, objektif, iptidai madde ve saire gibi maliyet fiyatı arasına girer. Rekabet karşısında ilk zarar görecektir işçi ücretidir (3). Zira, işçi kütlesi bu durum karşısında fakirleşmiş ve kendisini korumak çarelerini aramak lüzumunu duymuştur. Sermaye ile emek arasında bu noktadan ziddiyet bulunması işçilerin, hattâ işverenlerin teşkilatlanmalarını icabettirmiştir.

Tarihe göz atacak olursak görürüz ki:

Modern işletmenin ruhu ve liberal çağın ana umdesi olan kâr düşüncesi buhran zamanlarında fabrikalarda çalışanlara yol verilmesini icabettiriyor. İşsizliğe karşı mücadele etmek ve bu gibi hallerde yardım temin edecek bir teşekküle lüzum vardı. Ekonomik zaruretler karşısında işçiler teşkilatlanmak lüzumunu duydular. (4). İş hayatının doğuracağı tehlikelere karşı korunmak lâzımdı. Çalışan ve ana faaliyeti vücut emeğine inhisar eden işçi, fikri bir kalkınma ihtiyacını da duydu.

İşçi olarak şuurlanması sağlayacak ve kendisine her yönden yetişme ve gelişme şartlarını hazırlayacak bir teşkilâta muhtaçtı.

Endüstri inkişaf ettikçe ve işsizlik tehlikeleri genişledikçe gayri müsait ekonomik ve siyasî sistemler karşısında kuvvetlenmek, hak iddia edebilmek ar-

zusu başladı. Muayyen bir sınıf zaviyesinden menfaat müdafalarına girişmek zarureti vardı (5). Sermayenin artmasını ana gaye edinen kapitalist zihniyet karşısında emeğin sosyal karakterini belirtmek ve ona göre muamele edilmesini istemek en şiddetli ihtiyaçtı. İnsan hayatının, ve ailenin yegâne geçim kaynağı olan emek kıymetlendirilmeliydi. Ekonomik olan bu âmiller ve işçi menfaatlerini korumak arzusu, sendikaların doğuşuna sebep oldu.

Bazı mükelleflere göre sendikaların doğuşuna sebep, kendilerine yeni bir şekil veren ailevi teşekküllerin mevcudiyetlerini idame arzusudur. (6). Bazılarına göre ise grupların devlete karşı müdafaa imkânlarını sağlamak arzusudur (7). Fakat çeşitli sebepler arasında en mühimi, işçilerde sınıf olarak teşekkül eden patrona ve devlete karşı kendini müdafaa isteğidir. Netekim Andre Marchal, «Le mouvement syndical en France» adlı eserinde bunu etraflıca belirtir. Bu müellifin etütünden anlaşılacağına göre sendikaların doğuşunda işçilerin, müşterek hareket etmekle menfaatlerini sağlayacaklarını, hissetmeleri değil, aynı zamanda bunu bilmeleri rol oynamıştır ve görülmüştür ki, bütün kanunî yasaklara rağmen sendikalar Fransada yaşamış ve nihayet kendini hukukan kabul ettirmiştir. 1880 de sendikalar kanununun ilk projesi hazırlanırken gerçekte şunlar belirtilmiştir:

«Senelerdenberi Pariste ve vilâyetlerde sendikat isimle tanınan işçi ve ya patronlardan müteşekkil teşekkül yer mevcuttur. Burada aynı mesleğe taalluk eden ve o meslekleri alâkadar eden meseleler mevzu bahis edilip şimdiye kadar hiç bir kargasahâ sebepten dolayı çalışmaya hürriyetine daima hürmet edilmiş ve bildiğimize göre sendika kararlarına itaat etmek istemiyenlere bunlar asla cebren kabul ettirilmemiştir (8).

Nihayet bir ihtiyacın mahsulü olan sendika Fransada 1882 de kanunî şekle intikal etmiştir.

İhtilâli sendika doktrinlerini bir tarafa bırakacak olursak şunu iade etmek mümkündür :

Sendika kapitalist bir rejimde işveren ve işçi arasındaki fiilî musavatsızlığı gidermeğe çalışan teşekküldür. Hâkim devlet içinde müstakil sendika, meşru farkları ifade eden, kendisine mahsus hususiyetleri bulunan, müşahhas olarak yaşayan ve devrilmez muhtariyeti bulunan bir organizmadır. Sendika serbest olarak birleşen bir müstahsil grubu ifade eder. İş icabı bir teşkilâtı bulunur. Modern ekonomi devrinin zarurî bir teşekküldür (9). Meşhur Arture Labriol'aya göre sendika sınıf liberalizmidir.

Sınıftan ne anladığımızı Duguit'den bir tarifile izah edelim:

Muayyen bir cemiyete tâbi ve sosyal iş bölümü vasıtasile ifa ettikleri iş yüzünden aralarında sıkı münasebetler bulunan fert gruplarıdır.

Çıkarmak istediğimiz netice şudur: Sendika mahiyeti icabı devletiortadan kaldırmak gayesinden uzak bulunup ve bir sınıf menfaatini koruyan bir

teşekküldür. Kendisine kanunî haklar verilmediği takdirde bazı cebir hareketlerine tevessül ettiği görülmüştür. Fakat meşruyeti tanındıktan sonra gayelerini kanun yolları ile tahakkuk ettirmeye çalışmış ve otoriteye tâbi olmuştur. Sendikaların fert hürriyetlerine karşı gelmesi ve fert üzerine cebir kullanması iddiası varit olamaz. Çünkü, sendika bir teşkilâttır ve ancak fert hayatının muayyen bir sahasına inhisar eder. Ferdin sendikaya girmesi ve çıkması tamamen ihtiyari olan bir yerde tahakküm bahis mevzuu değildir. Gerçi sendikalar yaptıkları kolektif iş muamelelerini ancak sendikaya dahil olanlara teşmil ederler, bundan da ferdin menfaatlerine halel gelmeyeceği tabiidir. Zira kolektif iş muamelelerinin daima işçi lehine olduğu nu uzun bir tatbikat göstermiş bulun maktadır.

Kaldı ki, işçinin sendikaya girmesi her bakımdan lehine olan bir keyfiyettir. Ve sendika tahakküm için değil, müdafaa için meydana gelmiştir. Müdafaa saflarından çekilmek ise grup umumi menfaati bakımından uygun görülmez.

Önce de belirttiğimiz gibi sendika eski ve yeni korporasyonlardan tamamen farklıdır. Bu fikrimizi izah için eski korporasyonların karakteri ni sendikaların bugünkü bünyesi ile karşılaştırarak kısa hatlarla belirtelim:

a — Korporasyon işçi ve işvereni bir arada toplardı. Bunda dini ve ahlakî umdeler müessir olurdu. Sendika ise yalnız işçiyi veya yalnız işvereni bir araya getirir. Sendikada din bahis mevzuu değildir. En mühim gaye, ekonomiktir.

b — Korporasyon emeği ve sermayeyi bir arada bulundurur. Sendika ya emeği yahut sermayeyi müdafaa eder.

c — Korporasyon bir istihsal organizasyonudur. Sendika istihsal gayesini gütmeyiz, istihsal kıymetinden kendine daha büyük pay çıkarmağa gayret eder.

d — Korporasyon bir öğretim müessesesidir. Fakat modern çağın eseri olarak vasıfsız işçiyi içine alır. Her ne kadar bazı hallerde meslekî öğretim mevzu bahis o'ursa da sendikaların ana gayesi bu değildir.

e — Korporasyona herkes giremez inhisaracıdır. Sendika ise aynı branşta çalışan her usta ve çirak durumundaki işçiye veya işverenlere açıktır.

f — Korporasyon ilk iptidai çalışma usullerinin icabettirdiği mahdud sahalara inhisar eder. Sendika ise modern sanayi doğurduğu ve memleket ve hattâ kıt'alara şamil bir organizasyondur.

g — Korporasyon bir imtiyaz müessesesidir. Halbuki sendika hiç bir imtiyaz almamış, bilâkis mücadele ile kazanılmış bir haktır (10).

(3) François Perroux'nun adı geçen eseri.

(4) Le verac-Le Mouvement syndical, Paris 1913, sayfa 86 ve devamı.

(5) İtalo Mario Sacco Storia del Sindacalismo, Torino 1947 Sayfa 3.

(6) Mauris Hauriou, Précis de droit Constitutionnel, Paris 1929.

(7) Leon Duguit, Traité de droit Constitutionnel, Paris 1928.

(8) Esmein, Eléments de droit Constitutionnel, Paris 1921

(9) Olivero Olivetti, il sindacales-

HUKUK KÖŞESİ**Basın işçileri kanunu tasarısı**

Yazan: Halûk Barutçuoğlu (Avukat)

Çalışma Bakanlığının geçen ay içerisinde Basın İşçileri Kanun tasarısını yeniden gözden geçirmek üzere Başbakanlıktan geri aldığı işittik. Meclisten geçirmekte bir hayli geç kalmış olan bu tasarı üzerine bu vesile ile bir kaç söz söylemek istiyoruz:

Sabık Cumhuriyet Halk Partisi iktidarının Çalışma Bakanlığını Şemseddin Sırer'in idare ettiği devirde «özel teşebbüs müstahdemleri hakkında» olmak üzere basın işçilerini de içine alan oldukça geniş, şümüllü bir kanun tasarısı hazırlanmıştı. Filhakika İş Kanunu, birinci maddesinin birinci fıkrasında verdiği işçi târifile bedenen veya bedenen ve fikren çalıştığı işçiliğin esas unsuru olarak aldığından, fikrî çalışması bedenen çalışmasına üstün gelen ve binnetice işçi sayılmıyan müstahdemlere bu kanun tatbik edilememektedir. İş Kanununun temin ettiği himayeden mahrum kalan bu kimseler için hazırlanan tasarının tenkidi şimdi lüzumsuzdur. Ancak biz şu kadarını söyleyebiliriz ki bu eski tasarı bugünkü tasarıya nazaran çok daha şümüllü ve geniştir. Son tasarı sadece basın mensupları için hazırlanmakla memleketimizde hayli kabarık bir yekûn tutan diğer fikir işçileri ve müstahdemlerini iş kanununun himayesinden uzak tutmuş ve bu suretle sosyal bir haksızlığa sebebiyet vermiştir.

Bu mühim eksikliğine rağmen tasarı hiç olmazsa basın mensuplarını sevindirecek şekilde hazırlanmış olsaydı...

Biz bir hukukçu sıfatıyla bu tasarıdaki noksanlıklar ve haksızlıklardan bir kaçına temas etmek istiyoruz:

1 — Mevzu bahis basın işçileri tasarısı 20 küsur maddelik bir hususî kanun tasarısıdır. Bu hale göre bir iş mekanizmasının bütün teferruatını kavramasına, çalışma hayatını tam olarak düzenlemesine ve muhtemel anlaşmazlıkları halledici yollar gösterebilmesine imkân yoktur. Bunun için, hukukun esas kâidesine uyarak kendisinde sarahat olmyan hallerde umumî kanunların, bilhassa iş kanununun hükümlerinin tatbik edileceğini kabul etmesi gerekirdi. Nitekim eski fikir işçileri tasarısı iş kanunu bakımından bunu geniş ölçüde yaptırmıştı. Halbuki son tasarı 22 inci maddesinde gazetecilerin 3008 sayılı iş kanununun sadece 7 nci faslından istifade edebileceklerini söylemekle bu imkânı bilhassa kapatmıştır.

2 — Tasarı şimdiye kadar çalışmış olanlara bir muktesep hakkı (Devamı 3 üncü sayfada)

ma come filosofia e come politica, Milano 1924.

(10) Bu hususta Vital Roux'un 1805 te bir şarap kooperasyonu kurmak isteyenlere verdiği cevap çok mühimdir.

Sendikamızın Ülküsü

(İstanbul Basın Teknisyenleri Sendikası)

Sendikamız, daima çalışmak mecburiyeti karşısında kalan işçilerin haksızlığa uğramaması için daha önceden çareler bulmayı, onları halkın dirmayı kendisine gaye edinmiştir.

Gerçekten işçi, insanlığın tarihi boyunca ekseriya kötü görülmüş, hakları her yerde çiğnenmiş ve aleyhinde bulunulmuştur. Fakat asil işçi bütün bu hareketlere göğüs germiş, her yerde hakkını müdafaa etmek için çalışmış ve torunlarına bugünkü imkânları kazandırmıştır.

İşçilerimiz neden bu zamana kadar kendilerini işçi yuvası olan sendikadan uzak tutmuşlar? Şüphesiz ki, bu hayat pahalılığı, sıhhi durumlar ve patronun daimi baskısından ileri gelmektedir. İşte, sendikamız demokrasi cephesinde yer alan işçilerin bir çatı altında toplanmak için uğraşmakta ve çalışmaktadır.

Dünyanın dört bucağına yayılmış olan sendikacılık çalışmaları arasında tam bir verim, sağlama bir ahenk kurulması için de bu sendikalar bir federasyon, bir birlik ve bir konfederasyon altında toplanmışlardır. Biz, sendikacılık fikrini bütün işçilerimize aşıladığımız zaman Türkiye çapında bir federasyona gideceğiz ve bunu da başaracağımıza inanıyoruz.

Basın teknisyenleri sendikası, son zamanlarda çalışmalarını yorulmak bilmez yönetim kurulu azalarının gayretleri ile bir kat daha hızlandırmıştır. Sendikanın dört çalışma kolu vardır, bu miktar zamanla çeşitli kolların ilâvesile artacaktır. Bu kolların her biri kendi çalışma alanlarında sendikacılık fikrini yaymak için gayret sarfetmektedir. Biliyoruz ve görüyoruz ki, bir çok haksızlıklar işçilerimizi hırpalamaktadır. Ancak, bunları bugün değilse, yarın önleyeceğimize inanmaktayız ve bunun için de çalışmaktayız. Bizi, hiçbir yıldırıncı kuvvet dâvamızdan vazgeçiremeyecektir. Hak ve hukuku her şeyden üstün tutacağız. İşçilerimizi bugünkü çalışmalarımızla fikren ve ruhen sendikacılık davasına inandırıp, «Adam sen de» sözünü imha edip onların bu dava için çalışmalarını destekliyeceğiz.

Sendikacılık ülküsünün yayılması ve yer tutması hususunda, sendikalar arası her gayreti, sevinçle destek lediğimiz meydandır. Sendikanın, işçiler için elinden gelen her gayreti esirgemeyeğine emin olabilirsiniz.

Necmettin Eroğlu
Basın Teknisyenleri Sendikası
Sekreteri

Basın işçileri kanunu tasarısı

(Baştarafı 1 inci de)

tanınmamakla hangi mes'ut güne rastlayacağı henüz bilinmeyen meriyet tarihinde bütün basın mensuplarını henüz işe başlamış gibi kabul etmektedir. Halbuki muktesep hakların bir geçici madde ile tanınması tasarıya ilâve edilecek bir geçici madde ile pekâlâ mümkündür. Bu ise bugünkü basın mensuplarını korumak için zaruridir.

3 — İş kanununda işçiler için kabul edilen kıdem tazminatı hakkı basın mensuplarına tanınmamıştır. Fikir işçilerinin bir kısmını teşkil eden basın mensuplarına bu hakkın verilmemesine biz hiçbir sebep göremiyoruz. Bu durum iş kanunları arasında bir tenakuz, bir adaletsizlik örneği olacaktır.

4 — Tasarının maddelerine gelince:

İşveren tarafından akdin feshedilmesi başlığını taşıyan 4 üncü madde ihbar şartından istifade edebilmeleri için müstahdemlerin fasılasız olarak 5 sene çalışmış olmaları şartını koymuştur.

Bu müddet o kadar fazladır ki bu hüküm âdeta hiç düşünülmeden vazedilmiş gibidir. Bizce işverene ihbar mükellefiyetinin tahmini tecrübe müddetinin bitmesinden hemen sonra olmalıdır. Bu tarz iş kanununun hükümlerine de uygun düşecektir.

5 — Tasarı 9 uncu maddesinin 1 ve 2 No. lu fıkralarında müstahdemin gerek başka bir müessese kurmasını ve gerekse başka bir basın müessesesinde çalışmasını mutlak surette işverenin iznine tâbi kılmakla âdeta çalışma hürriyetini tahdit etmektedir. Bu hususun biraz yumuşatılmasının bugünkü şartlara daha uygun düşeceği muhakkaktır.

6 — Yayın suçuyla mahkûmiyet halinde ücret başlığını taşıyan 14 üncü madde aynen şöyledir:

«Mensup olduğu bir mevkute-deki bir yayın dolayısıyla bu

mevkutenin mes'ul müdürüyle beraber hürriyeti tahdit edici bir ceza ile mahkûm olan gazeteci altı ayı geçmemek üzere ücretini almakta devam eder.»

Bu maddede bizim tenkit etmek istediğimiz nokta muharririn gazete yüzünden mahkûm olduğu hürriyeti bağlayıcı ceza 6 aydan fazla olması halinde mahkûmiyeti müddetince neden ücrette müstahak görülmeşiştir?

Kusurun münhasıran muharririne ait olduğu hallerde söylenecek birşey yoktur. Fakat kusurun müterafık olduğu hallerde mahkûmiyet de 6 aydan fazla ise bu madenin muharririn mağduriyetine sebep olacağı aşikârdır.

Netice olarak şunu söyleyebiliriz ki tasarısı bütünü ile vuzuhtan ve alâkalıları tatminden uzaktır. Temennimiz, Çalışma Bakanlığının iş kanununun himayesinden mahrum kalan bütün fikir işçilerine şamil mükemmel bir tasarı hazırlayarak bir an önce Büyük Millet Meclisine getirmesinden ibarettir.

İki keşif ve bir teşebbüs

(Baştarafı 1 inci de)

lar biz verem istemiyoruz, ücretlere zam istiyoruz. Bakan cevap veriyor: Fazla mesaiden elinize fazla para geçer, daha iyi yer ve içersiniz. Bunun verem neresindedi!..

Oldu iki: Salyangozdan süt, fazla mesaiden verem aşısı!

Devlet şahsî teşebbüse: Önden sen yürü ben arkandan dayanırım diyor. Aman efendim ne haddimize siz buyurun diyorlar. Siz buyurun, hayır siz buyurun. Hikâye malûm. Bu gidişie ikisi de göbeklerine kadar ak sakal olacak ve sonra rahmi maderden piş-i'en zara şerefsudur olacaklar. Ne lüzum var, be birader! İkiniz el ele, kol kola, sarmaş dolaş, içli dışlı, senli benli yürüyüversenize...

Yabancı ticaret gemilerinde gemici ve atesçiler bizdeki kadar ucuza çalıştırılmıyor

(Baştarafı 1 de)

tashihinde mıknaatları yerlerine yerleştirmeler, dümeni çevirmekte serdümene yardımlar, dümen sakatlığını tâmir için uğraşmalar bedeni hareketleri icap ettiren meşguliyetler olduğuna göre bu bakımdan kaptanın beden işçisi olarak telâkki edilmemesi mümkün değildir. Her denizci memlekette olduğu gibi bizde de gemi adamlarıyla iş verenler arasındaki hukuki münasebetleri ve sosyal yardımlaşmayı düzenlemek maksadıyla bir sendika kurmak teşebbüsünde bilhassa kaptan sınıfının beden işçisi sayılıp sayılmıyacağı alâkadarların tereddütlerini mucip olmuş ve ancak esaslı münakaşalardan sonra tereddütler bertaraf edilebilmiştir. Gerçekten gemide bilfiil vazife alıp denizde gezmiyenler için bu mesele üzerinde kolayca bir karar itihaz edilemeyeceği şüphesizdir. Gemi makinistlerinin beden işçisi oldukları ise hiç söz götürmez. Makine tesisatını bürosundan idare eden modern gemilerde başmakinistlerin bile bakım ve tâmirat işlerinde beden faaliyetinde bulunmalarına imkân yoktur. Yalnız gemi adamları değil maişetlerini denizde çalışarak temin eden motörçüler, mavnacılar, kayıkçılar, balıkçılar ve süngerciler deniz işçisi olduklarından memlekette büyük bir yekûn teşkil eden bu işçi kütlesinin hukuki durumunu bir kanunla nizamlamak mühim bir ihtiyaç halinde belirmektedir. Şimdiye kadar ticaret denizciligimizin devlet eliyle yapılması sebebiyle zararın artmasına mâni olmak için bu ihtiyaç görmezlikten gelinmiş, deniz işçisi emsali kara işçisine nisbetle sarif haklardan mahrum kalmıştır. Mer'î İş Kanunu umumiyet itibariyle günlük iş müddetinin sekiz saat olmasını ve bu müddetten fazla çalışmalar için ayrıca ücret verilmesini, tâtil günlerinde işçilere yarım yevmiye tahakkukunu, işçileri kazaya ve ihtiyarlığa karşı sigorta ettirmeği, işden çıkarmaların kayıt ve şartlara bağlanmasını ve bu suretle hizmeti teminat altına almayı, hastalananların tedavisini, mesken ve çocuk zamları verilmesini, işe ve ibate hususlarının medenî bir şekle sokulmasını emretmektedir. Vâzı kanunun içtimai adalet esasına göre düşünüp meydana getirdiği bütün bu mevzuatın gayesi işçi hukukunu korumak işçiyi hayatın bunalıcı ıztıraplarından kurtarmak ve nihayet bu topluluğu refaha ulaştırmaktır. İş kanunumuzun târifine göre işçi, bir iş akdi dolayısıyla başka bir şahsın iş yerinde beden ve fikren çalışan kimsedir ve bu kanun günde en az on işçi çalıştırmayı icap ettiren iş yerlerine ve buralarda çalışan işçilerle bunlara iş verenlere tatbik olunduğuna göre bir geminin iş yeri ve mürettebatının da işçi evsaf ve şeraitini haiz olduğu hakikatine rağmen gemi adamlarımızın iş kanunu şümülüne sokulması olmasa cemiyyette müsavatsızlığa yol açan antidemokratik bir olaydır.

Hele İş Kanununa göre sanayiden sayılacak işler meyânında gemi işletmesi mevzuunun bulunmayışı, içine türlü türlü makine ve mekanizmaları, elektriği ve mihaniki tesisatı bulunan gemilerdeki işlerin sanayiden sayılmaması ne mantığın ne de aklın seimim kabul edemeyeceği menfi bir düşünce mahsulüdür. Bu hale göre İş Kanunu deniz işçisi olan gemi adamını şümülüne almamakla yalnız bir tarafın yâni işverenin menfaatini sıyanet etmiş ve binnetice gemi adamlarının terfihini

inkâr etmiştir. İçtimai adalet, iş yeri nerede olursa olsun işçiye seyyanen muamele edilmesini âmirir. Halbuki gemi adamlarımızın günlük iş müddeti tahdit edilmedikten başka sekiz saatten fazla çalışmalar ve gece mesaleleri için ne prim ne ücret takdir ve tesbit edilmemiştir. Bu işçiler tâtil günlerinden istifade edemedikleri gibi iş devamları veya yâhut işden çıkarılmaları işverenin (armatörün) keyfine ve insafına bağlı olduğundan hizmet hukuku da teminat altına alınmamıştır. Ufak bir sebep yahut geminin tâmirine çekilmesi mürettebatın, işsiz kalmasına kâfidir. Vazife esnasında hastalanan yahut sakatlananlar için işveren tedavi masrafları ödemekle mükellef değildir. İşe ve maaş mevzuları baş başına birer ıztırap kaynağıdır. Dünyada hiçbir milletin ticaret gemisinde gemici ve atesçi bizimkiler kadar ucuza çalışmaz. Bunların maaş istihkakları da muntazam verilmeyen, çoğu armatörden alaklı durumdadır. Ne işveren ne de devletin işçi sigortaları kurumu gemi adamlarını kaza ve tehlikelere karşı sigorta ettirmekle mükellef tutulmamıştır. Hiçbir armatör bu mübrem ihtiyaca alâka göstermemektedir. Hülâsa gemilerimizde iş verenler iş alan arasında hukuk kaidelerine uygun ve her iki tarafın menfaatini ayarlayan ciddi bir iş mukavelesi ak tedilmemektedir. Zira iş veren böyle bir mukaveleye lüzum ve ihtiyaç hissetmemektedir. Bu münasebetle bildirelim ki; geçenlerde Hayfa li-

manında batan Gücümerman şilebinde ölen kaptan ve tayfalarla gemi sahibi arasında bir iş mukavelesi olmamasından ve bu felâketzedeler sigorta ettirilmediklerinden bu zavallı denizcilerin arkada bıraktıkları çoluk çocuklarına tazminat takdiri bittabi hâkimin vicdanî kanaatine terk edilecektir. Diğer taraftan gemi adamlarının maaşlarına esas olan bir baremin mevcut olmaması ve iş hacmi bakımından gemilerde mürettebatın hakikî ihtiyaç kadrolarının lüzumsuz yere daraltılmış bulunması ve geminin hayatı aksamlarının, ırgat, demir ve zincirlerinin bakımlarına lâ-yıkıyla itina edilmemesi ve alâkadarların bu husustaki te-kâsülleri gemi adamlarımızı hayat emniyeti cihetinden hakikî endişelere sevk etmektedir.

Deniz işlerinde ihtiyat emsalinin kara işlerine nisbetle fazlaca tutulması lüzumunu ihmal edenleri denizde can ve mal emniyetini, koruyan kanun yoluna dâvet etmek evvel beevvel devletin deniz ulaştırma sını idare ve işçi haklarını tapzirme mükellef olanlara terettüp eder. Açık denizlere ve Okyanuslara açılan gemilerimizde seyir emniyetine ait vesaitin pek eksik veya ârizalarla malûl olduğunu salâhiyetli gemi adamlarımızdan esefle duyuyoruz. Gerek personel ve gerekse materyal bakımından ticaret denizciligimizde görülegelen bütün bu aksaklıkların giderilmesini hâlen Çalışma Bakanlığında hazırlanmakta olan deniz iş kanunundan sabırsızlıkla bekliyoruz.»

Kalifiye işçi ve iş ehliyeti

(Baştarafı 1 inci de)

ona indigidir. Maliyetten, işçilikten, kaliteden herşeyden tasarrufa hazırdır. Gümrüklere duvar ister, liberasyona dış biler ve işsiz işçiye onu gösterir. Ücretleri dondurur ve kırar. Bankalar faiz hadlerini indiriyorlar mı? Bravo. Kredi imkânları genişliyor mu? Aferin. Birisi çıkar da:

«— Peki amma efendi sende hiçbir şey değişmeyecek mi? Şu kâr normasını hele bir yüzde beşe indir.»

Vay efendim memleket yıkılıyor.

Yerli malı kampanyası iyi, güzel amma! Seni her gün kendi sandanda ve günde beş defa nakavt eden Fransız, Alman, İtalyan sanayiinin kâr normalarının hiçbir zaman yüzde beşi geçmediğini neden görmek istemiyorsun?

Kendisi oturaksızdır. İşçilere oturak tavsiye ediyor. İş ehliyetini bir kalifiye işçi dâvası olarak ele alanlar madalyanın öbür yüzünü nedense göremiyorlar. Madalya iki yüzü bir bütündür, Birisi ve bilhassa birincisi olmadan ikinciyi beklemek yağmur duasından farksızdır.

Yüzlerle meslek ve sanat mektebi mezunları meydana. Dokumacı portakal satıyorsa, makinist kahveci olmuşsa, elektrikçi şoför lük yapıyorsa kabahat işçinin mi dir? O tarhananın böyle olur barhanası.

Sendikalar ne mi yapıyorlar? Onlar bir taraftan işsizlikle mü-

Gemi Sanayii işçileri

(Baştarafı 1 de)

lan zam, tahsisat kifayetsizliği ve âmirlerin yanlış tezkiyeleri yüzünden hiçbir işe yaramamıştır. Geçen sene Nisanın 25 inde çıkarılan iş ihtilâfında işçiler yüzde 50 zam istemiş, fakat Hakem Kurulu yüzde 20 zam vermişti. Bu defa işçiler adına hareket eden Sendika yeniden ihtilâf çıkarmış ve şu taleplerde bulunmuştur:

Saat ücreti 62 kuruşa kadar olanlara seyyanen yüzde 50, saat ücreti 64 ten 82 kuruşa kadar olanlara yüzde 40, saat ücreti 84 kuruştan 108 kuruşa kadar olanlara yüzde 30, saat ücreti 110 kuruştan 144 kuruşa kadar olanlara yüzde 20, saat ücreti 146 kuruştan 188 kuruşa kadar olanlara yüzde 10 nisbetinde zam yapılmalıdır.

SENDİKANIN ÇALIŞMALARI

Sendika, işçilere çekisi 8 liradan odun temin etmiştir. Ayrıca birçok bakımdan Bakanlığa müracaatlarda bulunmuştur. Fakat Bakanlıktan en tez 5 ay içinde cevap alındığından şikâyetler önlenememektedir. Sendika, deniz yolları kooperatifinin gıda maddelerini ucuza satın alması için teşebbüslere geçmiştir.

cadele ediyorlar, bir taraftan da işçilik haysiyet ve ekmeğini sağ lamlamağa çalışıyorlar. Sendikaların kalifiye işçi dâvasındaki rolü ise (kollektif mukavele) lerin umumileşmesi, müteamil hale gelmesi derecesine bağlıdır.

Çoğunun dostu vardı. Ya rugan ya menili bir Kütlücu ya atelye yağcılarından biri, velhasıl saçı bryantini herhangi bir işçi. Dostlarla kaşla göz le anlaşılır, uzaktan uzağa cilveleşilir. Kız su içmeğe yahut helâya gider ken oğlan da peşinden çıkar. Yolda kıza lâf atar. Kızın gönlü varsa, gü-lüverir. Oğlan tekrar lâf atar. Kız gene güler, fakat cevap vermez ekseriya. Atelyeye dönlür. Atelyede kız arkadaşlarıyla fiskos ederken, bir yandan da oğlana bakar bakar gü-lüverir. Oğlan adamakıllı yüz bulmuş-tur. Eli iş'de gözü oynastadır. Bu yüz den dalga geçer, ters iş yapar, şaşırır ve ekseriya Irgatbaşının sopasıyla kendine gelirse de, az sonra tekrar dalar...

Bu arada kız bahane üstüne bahane uydurarak, helâ veya su içme-leri arttırır. Nihayet iş pişer. Oğlan saç tokası, gıcılı sakız, kâğıtlı şeker, il le küçük şişelerle koku ve işlemei mendil alır, Şamtatlısı, kebab ismar-lar.

Bu kızlardan çoğu daha göğüsleri kabarmadan gebe kalmağa mahkûm durlar. Ana olurlar ve ana olduktan az sonra ya tekrar gebe kalarak ta-nunmiyacak kadar çirkinleşir, yahut yeni bir dost peşine düşen kocaların-dan bir tekme, başka, sonra daha başka kocalara, elden ele dolaşarak, en sonunda babaları yaşında birinde karar kılarak veya soluğu genelevde alırlar. Geneleve düşmeyenlerden birçoğuyca kimbilir hangi çiftlikte, pamuk tarlalarında çapa çapalarken sıtma veya güneş vurmasından bir deri bir kemik, genç yaşlarında ölür giderler.

Öğleye doğru Çırcır kâtibi, işçi kartlarını delmeğe mahsus zımbası, puvantağ defteri, kulağının ardında kopya kalemliyle atelye kapısında gö-ründü. Tüysüz, sarı, kuru, gençten biriydi. Yakası tiftikleşmiş, havı dö-külmüş paltosu içinde, donuyormuş gibiydi. Çatık kaşlarıyla atelyeyi göz den geçirirken, sol başta, makinesi-nin üstünde sarsıla sarsıla çalışan, bir taraftan da uykuya mücadele eden Boşnak kıza Güllü'ye gözü takıldı. Güllü on altı yaşında, akça pakça bir kız, beyaz başörtüsüne iyice bürünmüştü, üşüyordu.

Çırcır kâtibi baştan birinci makineye sokuldu. Çenesinde kıllar bitmiş ihtiyar bir kadının kuru elinden kartını aldı, zımbaladı, defterine kaydedip, ikinci makineye geçti, sonra üçüncü, dördüncü... Genç kızlarla tazé kadınların yanında fazlaca ka-hyor, şakalaşıyordu. En çok Güllü'nün makinesinde kaldı. Kızı güldür-dü, utandırdı. O, Güllüyle dalga ge-çerken, öteki işçiler, makinaden ma-kineye, kaşla gözle işaretleşiyor, on-ları gösteriyorlardı.

Kontrol sırası süpürgeci kızlara geldi. Kızlar uzun saplı süpürgeleriyle kâtibin etrafını alıverdiler. Gü-lüyor, söylüyor, kâtibi çeneye tutuyor-lardı.

Süpürgeci Cennet, Kütlücu Kel Tahir'in dostu değildi amma, oğlan nın onda gözü vardı, epeydir peşin-deydi. Cennet helâya, yahut su içme-ye diye çıksa Kel Tahir de peşinden. Önünü keser, kıza tehdit ederdi. Bir gün evlerinin tam köşesinde kıştır-mış:

Ulan Cennet, demişti eninde de bennimsin, sonunda da!

Cennet'se:

Oşt, diye terslemişti, kel it!

Tahir'se:

Eh, demişti, ben de Kel Tahir'sem Kel Tahir'sen bana ne?

Sana ne ha? Sen yolunu sapıt da gör...

Sapıtırsam nolurmuş? Keyfimin kâhyası değilsin ya!

Sakızını şaklatacak uzaklaşmıştı.

Kâtibin Cennet'le «Angaca» ya baş-ladığını uzaktan gören Kel Tahir, ye-re tükürdü, kara donunun paçasını çekti, sövdü, kütlü taşıdığı örme ka-mış sepetini yere bıraktı... Bu sırada arkadaşı Hidir yanına sokuldu:

Seninkini görüyor mu, dedi, kâtip nen gene angaca geçiyor!

Kel Tahir:

Lan, dedi, şimdi Allah, kitap... Tö-be eştağfurullah.. Bura angaca yeri mi, iş yeri mi?

Irgatbaşı'ya taraf sinirli sinirli git

Büyük Hikaye

Bereketli Topraklar Üzerinde Yaşıyoruz

Tefrika No. 4

Yazan: Ruştü CEYHAN

ti.

Yahu ağa be, dedi, söyle şu aşiflere. Pamuklar tekmiş saçılmış et-rafa, bıraksınlar angacayı be!..

Irgatbaşı düdüğünü öttürerek kızlara taraf gitti.

Pamukçu oğlanlardan sonra kâtip, Kütlüculerin kartlarını zımbalamağa başladı. Sıra Kel Tahir'e gelince, kar-tını nefretle uzattı. Kâtip farkında bile olmadı. Kartı zımbalayıp iade ederken, dudagında bir ışıık, Sulu kozacı' ların orya geldi.

Kâtip, üzerinden sular sızan Şar-kışla'lı Recep'e sordu:
Ne titriyorsun lan?

Çok iri kulaklı biri olan Şarkışla'lı Recep:

Donuyom vallah ketibevendi.. dedi Kâtip:

Yahu, diye Recep'in alnını dürttü, donuyommuş. Donuyorum desene ulan, hırt!

Çeneleri vuran Recep tekrarladi:
Donuyom vallah!

Donuyorum de lan!

Donuyom!

Allahallah.. Do-nu-yo-rum!
Do-nu-yom!..

Donuyom değil ayı oğlu ayı, donu-yorum!..

Diyemem ketib evendi, dilim dön-meyor!

Irgatbaşı:

Nefesini tüketme Hüseyin bey, de-di, bunlar anlamaz kibar kelâmdan.. Bunlar somun buldu mu yer, nallı-fatma buldu mu...
Kâtip, o sırada arka mağazalardan dönmekte olan Köse Hasan'ın yolu-nu kesti. Kâtibin yarenlik ettiğini sanan Hasan kıkırtıyla gülerek, geç-mek için zorladı. Kâtip:

Ne sırtıyorsun lan, hıyar! dedi, ağ za bak! Versene kartını!

Köse Hasan büsbütün şaşaladı. Kâtip bağırıyor, çağırıyor... Lâkin Hasan, kâtibin ne istediğini, niye kızdığını bir türlü anlamıyordu. İmdada Irgat başı yetişti:

Ne o Hüseyin bey, dedi, ne var?

Kâtip elindeki zımbayla Hasanın omuzuna vurdu.

Ayı oğlu ayı... Geçmiş karşıma sı-

rtıyor... Sabıkta kadeh tokuşturmuz sanki... Türkçe anlamıyor musun? Kartımı ver dedik!

Bu yeni geldi, dedi Irgatbaşı, bun-lara yeni kart verecen... Bunlar üç arkadaş. Biri Kıрма tabla'da, öteki Kirli koza'da...

Kâtip derhal yumuşadı:

Öyle söylesene.. Senden kart isti-yorum, yeni geldim, kartım yok kâtip bey desene... Adın ne?

Hasan..

Deftere yazdı.

Soy adın?

Hasan Irgatbaşı'ya baktı.

Ha? Soyadın ne?

.....?

Ulan ne yutkunup duruyorsun? Yok mu soyadın?

Yok vallah evendim.. Bizim koy yerinde âdet olmadıgından...

Kâtip güldü.

Adet olmadıgından ha? Adet olma-dıgından... Kanun nedir bilir misin sen? Ha? Nedir kanun? Yenir mi içi lir mi?

Irgatbaşı'ya döndü:

İşte, dedi, insan suretinde hayvan.. Cenabihak bir alttan delmiş, bir üst en, kapmış koyuvermiş...

Hasan'a döndü:

Bu öküz kafaları bırakın artık bı rakın.. Yirminci asırdayız yirminci.

Kanun demek yasa demek. Yasa se nin âdetini mâdetini dinlemez, duy-dun mu? Her vatandaş bir soyadı al mağa mecburdur.

Ağnadım evendi..

— Neyi?

Dediklerini...

Ne dedim ben?

Hasan gülüverdi. Irgatbaşı:

Yâni lâbiniz dedi.

Lâbımız mı? Var ağam var... Bize koy yerinde Köseoğulları dirler!

Kâtip defterine Hasan Köse yazıp yürüdü.

Öğlenin onbirine doğru üç arka-daşın üçünde de hayır kalmamıştı. İf lâhsızın Yusuf arasına dinlenmeğe vakit bulmuşsa da, mağazanın bunal tan tozundan harap olmuştu.

Köse Hasan'ı bitiren, arkalıgından sızan buz gibi sulardı. Ta iliklerinden ürperiyor, yüreği bitevir oluyordu.

Pehlivan Ali'ye gelince, onun çalış-tığı yer sıcaktı, üşümüyordu amma, makina şakırtısı, toz... Aptesâneye bi le gidememişti. Adet böyle diye ki-mıldamamıştı. Irgatbaşı da garaz ol duğu için sık sık gelmiş, ille onu kont rol etmişti. Sidiği öyle tutmuştu ki, birinde kozalara çöğdürmeyi düşün-müş, lâkin ardardına gelen çuval-lardan fırsat bulamamıştı.

(Devamı var)

Maden ocaklarında

Baştarafı 1 inci de)

ceza evinden işletmeye yardım ve kâr sağlamaktır.

Fakat, teessürle bildirelim ki, ismi geçen ceza evi bugünkü haliile, kelimenin tam manasiyle, işletmeye ol-sun, bağlı bulunduğu Adalet Bakan-lığına olsun, zarardan başka hiç bir faydası yoktur.

Bu kanaat ve görüşlerimizi şu şekilde açıklayabiliriz: İşletmeye yak-ın mesafelerde olan yirmiden fazla köy mevcuttur. Ve bu köylüler ara-zilerinin darlığı yüzünden, maiyetini işletmede çalışmak suretile temin et-mek zorundadırlar. Ancak mahkûm çalıştıran mıntakamız bu köylülere kıymet vermemekle beraber, işe al-mak için de bin naz göstermektedir.

Bununla beraber, cemiyetler kanu nu hükümlerine göre mahkûmların Cemiyetlere girmesi yasaktır. Bu yüzden sendikamız beş yüz üye kay-betmektedir.

Diğer taraftan, işletme yüz kuruşa çalıştırmakla iftihar duyduğu bu iç-çilerden yevmiye üç yüz kuruş ziyan etmektedir. Çünkü madeni ve ma-denciliği ömründe görmemiş, görme-sini bırakılmı madenin ne olduğunu bilmeyen mahkûm işçilerin yüzde doksanı işletmeye birer külfetten başka bir şey değildir. Sebebi ise, mahkûmdur, çalışmaz, acemidir, çalışmasını bilmez, helâ madeni işlerine hiç de intibak edemezler. Bu işçiler bilhassa hafif işlerde, şurada, burada günlerinin bitmesine çalışırlar, esa-sen tam kalifiye işçi sınıfına geçtik-leri, bir işe yarıyacakları sırada ise tahliye olur giderler.

Hal böyle iken, beş yüz hükümlü nün mevcuduna karşılık tahminen, yirmiden fazla memur ve müstahdem kadrosu bulunan bu müdürlükde iş saati, tatil saati diye bir şey görül-memektedir. Günün muhtelif saat-lerinde, memur ve müstahdemler, kahvelerde, caddelerde, evlerinde gö-rülmektedirler. Görüşümüze göre, i-dare tam bir idaresizlik içindedir. Hükümlüler mesai harici, şahsi emirlerle şahısların işlerini görmek-tedirler, onun bunun maiyetine sığ-ırlar.

Buraya kadar açıkladığımız sebep-lerden dolayı pek yakın bir zamanda bu teşekkülün Tunçbilek ve Soma-dan kalktığı gibi mıntakamızdan da kaldırılmasını bütün alâkâhlardan, köylü ve işçi arkadaşlarımız namına rica ederiz.

(Y. Ç.)

Bir işçi öldü

Tavşanlı, (Özel) — Garp Lin-yitleri Tunçbilek İşletmesinde müessif bir kaza olmuştur. 22 A-ralık 951 günü direk harmanına gitmekte olan Tevfik Yavuz ida-resindeki 9 No. 11 dekoliv virajı dönerken Tunçbilek ilkokulundan aldığı talebe ile dönen soför Ahmet Demircan idaresindeki kamyonla karşılaşmıştır. Bu ara-da kancacı Mustafa Gürtek deko-ville kamyon arasında kalmış, bir ayağı kopmuş, bir ayağı da ağır yaralanmıştır. İşçi, kaldırıldığı hastanede vefat etmiştir. (M.Y.)

Bir işçi mümessili

(Baştarafı 1 inci de)

madığını ileri sürerek yevmiye-lerimizi azaltmak istedi. Buna: «kış yevmiyesi» diyor. Deponun işçi mümessili İbiş Aydınlatan da işverenin teklifini kabul etme-miz için ısrarda bulundu. Biz ka bul etmedik. Bu sırada iş veren bize bir taahhütname imza ettir-mek için teşebbüse geçti. Bu ta-ahhütnamede şunlar yazılı idi: «Biz aşağıda isimleri yazılı işçi-ler Hasan Kozluca deposunda ça-lışmakta olup işin hitamında hiç bir hakka sahip olmayacağımızı imza ederiz.» Biz bunu da imza etmedik. Bunun üzerine bizleri (on işçi) işden çıkardı. İşçi mü-messilinin bu hareketini üzüntü ile karşıladık.»

İnşaat İşçileri

Ankara, (Özel) — İnşaat ve in-şaat malzemesi Usta ve İşçileri Sendikası yönetim kurulu başka-nı iken istifa eden (Mahmut Ya-vuzcan) dan sonra yeni idare ku-rulu aşağıdaki şekilde teşekkül etmiştir:

Başkan: Fazlı Sirel, başkan ve sekreter Tahir Öztürk; muha-sip Yusuf Güngör.

Üyeler: Abdurrahman Yıldırım; Şevket Altınbaş, Satılmış Kaya, Ahmet Tok.

Kontrol heyeti: Mahmut Ya-vuzcan, Sait Dindar, Hamza Er-şik, Rasim Kaya, Hüseyin Obruk.

Haller Meyva ve sebze Taşıma İşçileri Sendikası Ana Tüzüğü

Geçen sayıdan devam)
YÖNETİM KURULUNUN YETKİ VE GÖREVLERİ

Madde 30 — Yönetim Kurulu sen-dikamızın işlerini cemiyetler kanunu ve 5018 sayılı işçi ve işveren sendi-kaları ve sendikalar birliği hakkında ki kanunların hükümleri dairesinde yazılı görev ve yetkileri vardır.

a) Sendikayı devlet daireleri, işve-renler ve diğer bil'umum özel ve tü-zel kişiler nezdinde temsil etmek.

b) İşbu ana tüzüğün 10 uncu mad-desinde yazılı teşebbüs ve faaliyet-lerde bulunmak.

c) İş kanunu gereğince iş yerlerin-de seçilecek işçi mümessilleri için sendika namına aday göstermek.

d) Sendikamızın memur ve hizmet-lilerini kadrolarına göre istihdam et-mek ve bunları lüzumunda değiştir-mek.

e) Sendika bütçesindeki ödenekle-ri tahsis olunan yerlerine sarfetmek ve sarfiyattan doğacak bütün sorum-luluğu yönetim kurulu üyeleri olan 7 kişi arasında müştereken ve müte-selsilen yüklenmek.

f) Genel kurula arz olunacak büt-çeyi, çalışma ve hesap raporlarını ha-zırlamak.

g) Sayman üyenin enaz 3 ayda bir hazırlayacağı hesap raporlarını göz-den geçirmek, denetçilere incelettir-mek ve onaylamak.

h) 32 nci maddede yazılı defterleri muntazaman tutmak ve dosyalarını tertip etmek.

i) Sendika mensuplarının kendi a-ralarında ve sendika ile iş verenler arasında karşılıklı danışma, saygı ve sevgi sağlayacak ve sendika içinde in-zibat temin edecek kararlar vermek.

k) İşbu ana tüzük hükümlerinin ne

Türkiye Tekel

(Baştarafı 1 inci sayfa)

ta birer mektup göndermiştir. Bu su-retle Türkiye Tekel İşçileri Federa-syonu teşkili için ilk mühim ve ha-yırlı adım atılmıştır.

(Gelecek sayıda bu hususta geniş izaha vereceğiz)

KAYIP PASO

Fistikağacı ortaokuulundan al-dığım pasomu kaybettim. Yenisi-ni alacağımdan eskisinin hükmü yoktur.

Sınıf 1, No. 281
Aydın Ilgaz

suretle uygulanacağını gösterir tali-matnameler hazırlamak.

1) Sendikaya mensup 2 üye veya sendika ile iş verenler arasında çıkmış olan ihtilâflarda tarafları uzlaş-tırmağa çalışmak ve üyeler arasında çıkan ihtilâflarda tarafları uzlaş-tırmağa çalışmak ve üyeler arasında çıkan ihtilâflarda bu teşebbüs fayda vermediği takdirde Haysiyet Divanı nı toplayıp işi bir karara bağlamak üzere işi bu divana havale etmek.

m) Sendika işçileri başka sendi-kalara bağlı işçiler arasında çıkmış olan ihtilâfları bunların bağlı olduk-ları sendikamızın yönetim kurulları ile temas tesis edip ihtilâfı gidermeğe ça-lışmak.

n) Genel kurul ve Haysiyet Divanı nı işbu tüzükte yazılı hükümler da-iresinde toplantıya çağırarak.

o) Üyelerin verecekleri aidatı mun tazam toplamak ve diğer kaynak-lardan gelecek gelirlerin tahsiline itina etmek (üye aidatı 100 kuruş) tur.

Disiplin Hükümleri:

Madde 31 — Bu tüzük ile buna bağlı talimatname hükümlerine ri-a-yet etmediğinden dolayı haklarında şikâyet vaki olan veya böyle hare-ketleri tesbit edilen üyelerin duru-mu yönetim kurulunda incelenir ve kendisine nasihat veya ihtarda bulu-nulur. Fiillerinde direnen üyeler hak-ında bir karar vermek üzere keyfi-yet haysiyet divanına havale olunur.

(Devamı var)

İŞÇİ HAKKI

Haftalık Siyasî
Müstakil Gazete
Gönderilen yazılar geri
verilmez.

Yıllık abonesi 520 kuruş
Altı aylık 260 »

İlan Tarifesi

Başlık 20.00 lira
Resmî ilânların bir
santimi: 2.00 »
Kongre ilânları 7.50 »

Doğum, nişan, düğün ve ölüm ilânlarından hiç bir ücret alınmaz.

Basıldığı yer:
Şaka Matbaası